

ASIA

Poliisin ja kunnaneläinlääkärin menettely eläinsuojeluasiassa

KANTELU

Kantelijat ovat arvostelleet oikeuskanslerinvirastoon 31.10.2006 saapuneessa kirjoituksessaan Raahen kihlakunnan poliisilaitoksen, kunnaneläinlääkärin ja Ruukin kunnan sosiaalityöntekijän menettelyä eläinten lopettamista koskevassa asiassa. Kantelijat ovat katsoneet viranomaisen syyllistyneen kotieläinten lopettamiseen ilman laillisia perusteita, eläinten heitteille jättöön, virkatehtävien huonoon hoitoon ja toimivallan ylittämiseen, kotirauhan rikkomiseen, laittomaan uhkaukseen, vapauden riistoon sekä virkatehtävien huonoon hoitamiseen ja törkeään käytökseen.

Kantelijoiden mukaan poliisi kävi lopettamassa heidän terveet ja hyväkuntoiset koiransa. Eläinlääkäri oli antanut heille aikaa häkkitilan lisäämiseen. Kuitenkin ennen määräajan umpeutumista heidän koiransa, kissansa ja yksi lammas tapettiin ilman, että heille olisi asiallisesti ilmoitettu. Lisäksi kukaan ei ollut heille perustellut tai kertonut, millä perusteella näin tehtiin. Kantelijoiden mukaan koiria lopetettaessa osa niistä pääsi haavoittuneena karkuun. Poliisi oli tästä tietoinen, mutta ei ilmoittanut siitä koirien omistajille. Poliisi oli estänyt kantelijoita eläinten omistajina valvomasta koirien lopettamista, ja kieltänyt heitä olemasta yhteydessä esimerkiksi asianajajaan. Poliisit olivat myös uhkailleet heitä pakkohoidolla ja tutkineet heidän kotinsa kaikkialta.

Kantelijoiden kantelu sosiaalityöntekijän menettelystä on kirjattu tutkittavaksi diaarinumerolla 1069/1/06 ja tältä osin on annettu erillinen vastaus.

Kantelijat ovat pyytäneet tutkimaan viranomaisten menettelyä asiassa ja he katsovat, että heille aiheutuneet ylimääräiset kustannukset ja tulonmenetykset on korvattava.

TAPAHTUMATIETOJA

Kunnaneläinlääkäri oli toimittanut kantelijoiden kiinteistössä 10.10.2006 eläinsuojelutarkastuksen. Paikalle oli pyydetty myös poliisi, koska kantelijoiden epäiltiin syyllistyneen eläinsuojelurikokseen. Kunnaneläinlääkäri oli 10.10.2006 tekemällään päätöksellä (24/2006) määrännyt, että koirien pito-olosuhteet on laitettava kuntoon. Määräajaksi oli asetettu 31.10.2006. Kantelijat olivat valittaneet kunnaneläinlääkäriin tekemästä päätöksestä Oulun hallinto-oikeuteen, joka on 12.1.2007 antamallaan päätöksellä 07/0005/1 jättänyt päätöksestä tarkemmin ilmenevät vaatimukset tutkimatta ja hylännyt valituksen muutoin. Kunnaneläinlääkäri oli pyytänyt poliisilta virka-apua eläinsuojelutarkastuksen toimittamiseen 13.10.2006. Kyseisenä päivänä poliisi ja kunnaneläinlääkäri olivat lopettaneet kiinteistöllä 11 aikuista koira, 14 koiranpentua, kaksi aikuista kissaa, kolme kissanpentua ja yhden lampaan.

Kantelijat tekivät Keskusrikospoliisiin Oulun yksikölle tutkintapyynnön poliisin ja eläinlääkäriin toiminnasta 31.10.2006. Kajaanin kihlakunnansyyttäjä on 28.2.2007 tekemällään päätöksellä 07/33 päättänyt, että asiassa ei suoriteta esitutkintaa.

SELVITYS

Kantelun johdosta Oulun lääninhallitus on antanut lääninpoliisijohtajan ja lääninpoliisiylitarkastajan 9.11.2007 päivätyn lausunnon, jonka liitteenä ovat Raahen kihlakunnan poliisilaitoksen poliisipäällikön 23.10.2007 päivätty selvitys sekä ylikonstaapelin 21.10.2007 päivätty selvitys.

Raahen seudun terveydenhuollon kuntayhtymän kunnaneläinlääkäri on antanut 20.1.2008 päivätyn selvityksen.

Asiakirjaselvityksenä oikeuskanslerinvirastoon on hankittu Kajaanin kihlakunnan poliisilaitoksen esitutkintapöytäkirja (6200/S/12059/06), Kajaanin kihlakunnanviraston syyttäjäosaston kihlakunnansyyttäjän päätös 28.2.2007 numero 07/33, Oulun hallinto-oikeuden 12.1.2007 antama päätös numero 07/0005/1, Raahen poliisilaitoksen esitutkintapöytäkirja nro 6610/R/3696/06 ja suppean esitutkinnan tutkintailmoitukset 6610/S/11388/05 ja 6610/S/11147/06, jäljennös Raahen käräjäoikeuden 7.12.2007 antamasta tuomiosta numero 07/704 sekä jäljennös Rovaniemen hovioikeuden 21.11.2008 antamasta tuomiosta numero 1003.

Raahen kihlakunnan poliisilaitoksen selvitys

Poliisipäällikön selvityksessä on viitattu eläinsuojelulaisissa ja poliisilaisissa säädettyihin poliisin toimivaltuuksiin. Toimivalta asunnon tarkastamiseksi on eläinsuojelulain 39 §:n 4 momentissa. Kun asiassa oli syytä epäillä rikoslain 17 luvun 14 §:ssä säädettyä eläinsuojelurikosta, toimivalta etsinnän suorittamiseksi asunnossa on ollut myös pakkokeinolain 5 luvun 1 §:n ja 3 §:n perusteella.

Asiakirjaselvityksen ja Raahen kihlakunnan poliisilaitoksen selvityksen mukaan kantelijoiden kiinteistöllä 10.10.2006 tehdyn tarkastuksen aikana kantelijoille oli kerrottu, että poliisi kirjaa tapahtumasta rikosilmoituksen eläinsuojelurikoksesta. Eläinlääkäri ja poliisi olivat lisäksi suullisesti velvoittaneet kantelijoita hankkimaan eläimille välittömästi asianmukaista ruokaa, ja

eläinlääkäri oli antanut kantelijoille kirjallisesti kolme viikkoa aikaa korjata olosuhteet koirille asianmukaisiksi.

Selvitysten mukaan kiinteistöllä oli tehty uusi eläinsuojelutarkastus 13.10.2006 tarkoituksena selvittää, missä kunnossa eläimet olivat ja olivatko ne saaneet ruokaa. Ylikonstaapeli on selvityksessään kertonut, että aamulla 13.10.2006 eläinlääkäri oli pyytänyt poliisia mukaan kantelijoiden asunnolle tekemään eläinsuojelutarkastusta. Ylikonstaapeli oli kyseisenä päivänä kenttäjohtajana Raahen poliisilaitoksella. Hän oli esitellyt asian aamupalaverissa poliisipäällikölle. Poliisista tapahtumapaikalle oli lähtenyt poliisipartio. Poliisipäällikkö oli kutsunut mukaan tehtävälle Ruukin sosiaalitoimen sosiaalityöntekijän ja ambulanssin varmistamaan ja tarkastamaan kantelijoiden asuinolot sekä fyysinen ja psyykinen tila. Poliisipäällikkö oli antanut suullisesti määräyksen, että jos eläimiä ei ole edelleenkään asianmukaisesti ruokittu ja hoidettu, niin poliisi ja eläinlääkäri voivat yhteisellä päätöksellä ryhtyä kiireellisiin toimiin eläinten lopettamiseksi. Ylikonstaapelin mukaan kantelijoille oli paikan päällä kerrottu, että poliisi ja eläinlääkäri suorittavat uudelleen eläinsuojelutarkastuksen varmistukseksi, missä kunnossa talon eläimet ovat. Samalla kantelijoille oli kerrottu, minkä takia ja kenen määräyksestä paikalla oli muitakin viranomaisia.

Kun katselmuksessa 13.10.2006 oli todettu, että puutteita ei ollut korjattu edes ravinnon ja juoman osalta, poliisilla on ollut eläinlääkärin ohella eläinsuojelulain säännösten perusteella oikeus ja velvollisuus ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin. Asiassa oli huomioitava sekin, että jo edellisenä talvena 2005-2006 paikalla oli pidetty tarkastus, jolloin myös eläinten lopettamisesta oli keskusteltu. Asiassa ei ollut merkitystä sillä, että 10.10.2006 annetun määräyksen määräaika oli vielä jäljellä. Koska eläinten rokotuksista ja madotuksista ei ollut varmuutta ja koska eläimiä oli varsin suuri määrä, niiden kuljettaminen muualle hoitoon ei ollut mahdollista. Muun hoidon hankkiminen ei ollut tarkoituksenmukaista myös sen vuoksi, että koirat olivat sekarotuisia ja siten taloudellisesti vähäarvoisia.

Ylikonstaapelin selvityksen mukaan eläimet olivat nälkiintyneen näköisiä ja silminnähden liikkaisia. Paikalla kantelijat olivat kertoneet, että he olivat päättäneet lopettaa koirat ennen talvea ja että he olivat olleet yhteydessä asian johdosta eläkkeellä olevaan ylikonstaapeliin. Ylikonstaapeli oli soittanut eläkkeellä olevalle ylikonstaapelille asiasta, ja tämä oli toivonut, että poliisi ja eläinlääkäri lopettavat eläimet. Poliisipartio oli vielä katsonut kantelijoiden kanssa pelloilta paikan, johon eläimet voidaan haudata. Tämän jälkeen poliisi yhdessä eläinlääkärin kanssa oli tehnyt päätöksen eläinten välittömästä lopettamisesta.

Poliisilaitoksen käsityksen mukaan kantelijat olivat laillisella tavalla ja riittävässä määrin saaneet 13.10.2006 ennakolta tietää, että eläimet lopetetaan eläinsuojelulain 44 §:n tarkoittamalla tavalla kiireellisesti. Kun paikalla oli käyty tarkastuksella 10.10.2006 ja myös edellisenä talvena, vaatimukset eläinten asianmukaiselle pidolle ja mahdolliset seuraamukset laiminlyönnistä, kuten eläinten lopettaminen, eivät ole voineet olla heille tuntemattomia. Muun muassa eläinsuojelulain 44 §:ssä poliisin ja kunnaneläinlääkärin toimivalta kiireellisiin toimenpiteisiin on rinnakkainen. Toiminnallisessa tilanteessa asianosaiselle voi olla epäselvää, kumman viranomaisen ensisijaisella vastuulla asiaa hoidetaan. Eläinten omistajien paikalla oleminen lopettamista valvomassa ei ole ollut tarkoituksenmukaista.

Ylikonstaapelin selvityksen mukaan kolme aikuista koiraa ja kaksi kissaa oli lopettamistilanteessa karannut metsään. Näistä yhtä koiraa ja kissaa oli yritetty lopettaa ampumalla ja oli mahdollista, että niihin oli saattanut osua luoti. Poliisipartio oli etsinyt niitä lähimetsiköstä kuitenkin löytämättä. Kaikki lopetetut eläimet oli siirretty lähipellolle Ruukin kunnan toimesta tehtyyn monttuun. Poliisipartio ja eläinlääkäri olivat varmistaneet vielä montussa, että eläimet

olivat varmasti kuolleita. Ruukin kunnasta ei ollut ehditty tulla peittämään monttua samana päivänä, vaikka ylikonstaapeli oli pyytänyt, vaan se oli peitetty seuraavana päivänä.

Raahen kihlakunnan poliisilaitoksen selvityksessä on todettu, että ambulanssin mukaan pyytämisen tarkoitus oli antaa kantelijoille mahdollisuus saada lääkärinapua vaikeassa tilanteessa. He olivat tämän mahdollisuuden käyttäneet. Mistään poliisin pakkotoimenpiteestä ei ole ollut kysymys. Ylikonstaapeli on selvityksessään kiistänyt sanoneensa, että kantelijat toimitetaan pakkohoitoon.

Oulun poliisin lääninjohdon lausunto

Lääninpoliisijohtajan ja lääninpoliisiylitarkastajan lausunnon mukaan kantelukirjoituksessa arvosteltu eläinten lopettaminen ilman omistajien kuulemista ei hankittujen selvitysten valossa pitänyt paikkaansa. Käytännön toimenpiteiden järjestelyistä läänin poliisijohto on todennut, että haudan auki jäämistä seuraavalle päivälle ei voida pitää hyvänä menettelynä. Mahdollisuudet haudan peittämiseen olisi ollut hyvä selvittää paremmin.

Kunnaneläinlääkäri selvitys

Kunnaneläinlääkäri on selvityksessään todennut, että poliisi ja eläinlääkäri suorittivat eläinten lopetuksen 13.10.2006 kantelijoiden kiinteistöllä. Aamulla oli käyty puhelimesta neuvottelu, jonka perusteella oli sovittu eläinten pito-olosuhteiden tarkastamisesta. Kunnaneläinlääkäriin tullessa paikalle poliisi oli kertonut, että he olivat keskustelleet kantelijoiden kanssa ja että näille oli kerrottu eläinten lopettamisesta. Kantelijoiden kanssa oli myös yhdessä katsottu paikka, johon lopetetut eläimet haudattaisiin. Kunnaneläinlääkäriin mukaan poliisi on eläinsuojelulain tarkoittama toimivaltainen viranomaisena, ja kunnaneläinlääkäriin tullessa paikalle oli asianosaisten kuuleminen ja jatkotoimista sopiminen suoritettu.

Asiakirjaselvitys

Kajaanin kihlakunnan poliisilaitoksen esitutkintapöytäkirjasta (nro 6200/S/12059/06) ilmenee, että kantelijat olivat 31.10.2006 tehneet Keskusrikospoliisin Oulun yksikölle tutkintapyynnön poliisin ja eläinlääkäriin toiminnasta 13.10.2006. Kajaanin kihlakunnanviraston kihlakunnansyyttäjä on 28.2.2007 tehnyt asiassa päätöksen esitutkinnan toimittamatta jättämisestä. Päätöksen mukaan asiassa ei ollut syytä epäillä rikosta.

Raahen käräjäoikeus on 7.12.2007 antamallaan tuomiolla tuominnut kantelijat eläinsuojelurikoksesta sakkorangaistukseen sekä menettämään viideksi vuodeksi oikeutensa pitää eläimiä. Käräjäoikeuden mukaan kantelijat olivat törkeästä huolimattomuudesta eläinsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten vastaisesti kohdelleet eläimiä. Kantelijoilla oli ollut lamma ja lukuisa määrä koiria ja kissoja. Koirien pitopaikat ulkona eivät olleet kaikilta osin tarjonneet riittävää suojaa eläimille. Yksi häkeistä ei ollut riittävän turvallinen, koska eläin oli voinut vahingoittaa itseään. Eläinten pitopaikat ulkona ja sisällä eivät olleet riittävän puhtaita. Kohtelusta oli aiheutunut eläimille tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa. Tekoa ei ollut kokonaisuutena arvostellen pidettävä vähäisenä. Kantelijat olivat siten syyllistyneet menettelyllään eläinsuojelurikokseen. Eläinten pitopaikoissa oli todettu olleen olennaisia puutteita. Toisaalta eläinten hoito oli ollut kutakuinkin asianmukainen.

Kantelijat olivat valittaneet tuomiosta Rovaniemen hovioikeuteen, joka ei 21.11.2008 antamallaan tuomiolla ole muuttanut käräjäoikeuden ratkaisua syyksilukemisten, rangaistusseuraamusten ja eläintenpitokieltojen osalta. Hovioikeuden tuomio on lainvoimainen.

VASTINE

Kantelijat ovat antaneet selvitysten johdosta 21.5.2008 oikeuskanslerinvirastoon saapuneen vastineen.

LISÄSELVITYSPYYNTÖ

Pyysin 14.10.2008 päivätyllä lisäselvityspyyntöllä Oulun lääninhallitusta hankkimaan lisäselvityksen Raahen kihlakunnan poliisilaitokselta ja kunnaneläinlääkäriltä sekä antamaan lausuntonsa asiassa.

Jäljennökset lisäselvityksistä ja lausunnoista lähetetään kantelijoille tiedoksi.

Lisäselvitykset ja lausunto poliisin toiminnasta

Ylikonstaapelin lisäselvitys

Ylikonstaapeli on 4.11.2008 päivätyssä lisäselvityksessään kertonut poliisin ja eläinlääkärin yhteistoiminnasta tilanteesta 13.10.2006, että poliisipartio oli tullut tapahtumapaikalle ennen eläinlääkärää. Poliisit olivat kertoneet kantelijoille suorittavansa yhdessä eläinlääkärin kanssa eläinsuojelutarkastuksen. Eläinlääkärin saavuttua eläinlääkäri ja poliisi olivat suorittaneet yhdessä eläinsuojelutarkastuksen ja tämän jälkeen he yhdessä kokonaisvaltaisen arvion perusteella olivat päättäneet ryhtyä kiireellisiin toimiin eläinten lopettamiseksi. Tämä asia oli ilmoitettu ja perusteltu kantelijoille ennen kuin nämä oli viety paikalta pois ambulansseilla. Kantelijoiden kanssa oli käyty keskustelu ja heitä oli kuultu. Kuitenkin oli jouduttu toteamaan, että mitään muuta ei ollut tehtävissä.

Poliisi ja eläinlääkäri olivat päätyneet eläinten kiireelliseen lopettamiseen eläinsuojelulain 44 §:n perusteella. Tämä oli kantelijoille kerrottu suullisesti, ja kunnaneläinlääkärin mukaan suullisen ilmoituksen oli katsottu olevan riittävä toimi tapauksen taustan huomioon ottaen. Eläinten lopettaminen oli tapahtunut yhdessä eläinlääkärin kanssa nukutuspiikillä ja ampumalla. Lopetus oli toteutettu asianmukaisesti, eikä sivullisille ollut aiheutunut vaaraa.

Vanhempi konstaapelin selvitys

Partiomiehenä 13.10.2006 ollut vanhempi konstaapeli on 28.10.2008 päivätyssä selvityksessään kertonut, että 13.10.2006 aamupalaverin jälkeen ylikonstaapeli oli ilmoittanut heidän lähtevän tutkimaan eläinsuojelurikosta Ruukkiin. Vanhempi konstaapeli oli ymmärtänyt ylikonstaapelin ilmoituksesta, että he todennäköisesti joutuvat lopettamaan eläimiä. Asiasta oli keskusteltu eläinlääkärin kanssa.

Vanhempi konstaapeli ei ollut aikaisemmin käynyt kantelijoiden kiinteistöllä. Pihalla oli juossut romujen keskellä useita koiria ja kissoja, ja eläimistä oli pystynyt havaitsemaan heti, että ne olivat aliravittuja. Useiden eläinten kylkiluut paistoivat turkin läpi, ja luita ei peittänyt erottuva lihaksisto. Osa eläimistä oli pahasti ihmisarkoja ja osa aggressiivisia. Muutama koirista oli kytkettynä erilaisiin köysiin ja kettinkeihin talon ympäristöön. Useat köysistä olivat 2-3 metrin mittaisia, eikä eläimillä ollut liikkumavaraa. Pihamaalla oli erilaista esineistöä, joista moni oli omiaan aiheuttamaan vammoja juoksevalle eläimelle. Talon sisällä oli erittäin siivotonta, eikä asunnossa ollut ainakaan syötäväksi kelpaavaa ruokaa.

Vanhemman konstaapelin mukaan kantelijoille oli kerrottu useaan otteeseen, miksi eläimet lopetetaan. Vanhempi konstaapeli oli kuullut eläinlääkärin ja ylikonstaapelin yhdessä päättävän, että eläimet oli lopetettava. Eläinlääkäri oli todennut, että hän voi nukkuttaa kissat, jotka saatiin kiinni, sekä kilteimmät koirat. Koirien häkkeihin eläinlääkäri ei ollut uskaltanut mennä. Osa koirista oli lopetettu poliisin toimesta ampumalla. Vanhempi konstaapeli oli toiminut itse ampujana ja käyttänyt MP5 9 mm. kertalaukauksista konepistoolia. Ampumalla lopettamista oli haitannut häkeissä olleiden koirien liikkumavara sekä se, että osa koirista oli kiinni niin heikoissa naruissa, että ne pääsivät vapaaksi. Yhden koiran vanhempi konstaapeli muisti liikahtaneen ja päässeen irti köydestä juuri, kun hän oli laukaissut aseensa. Vanhempi konstaapeli oli kertonut heti ylikonstaapelille, että koiraan oli mahdollisesti osunut. Koira oli juossut läheiseen metsikköön, mistä sitä oli ollut mahdotonta löytää. Lisäksi vanhempi konstaapeli muisti yhden kissan, joka olisi voinut haavoittua. Toisesta mahdollisesta haavoittuneesta koirasta vanhemmalla konstaapelilla ei ollut muistikuvaa. Asiaa ei voinut vanhemman konstaapelin mukaan sanoa täysin varmasti, koska alussa kaikkien eläinten määrä oli pelkkä arvaus. Eläinten lopettaminen oli vanhemman konstaapelin mielestä suoritettu niin kivuttomasti kuin olosuhteisiin nähden mahdollista. Osa eläimistä oli liian arkoja tai aggressiivisia lopetettavaksi nukkuttamalla. Koiran kokoisen eläimen lopettamiseen 9 mm MP5 on riittävän tehokas ampuma-ase. Kaikki laukaukset oli ammuttu pois päin maantiestä ja alaviistoon vaaran välttämiseksi. Eläinlääkäri oli vielä varmistanut kuoleman nukutusainepeikillä ja ennen monttuun panoa tarkistanut jokaisen eläimen.

Kantelijat oli viety ambulanssilla terveyskeskukseen lääkärintarkastukseen. Mistään pakkohoidosta ei ollut kysymys, eikä heitä vanhemman konstaapelin mukaan myöskään sellaisella uhkailtu.

Poliisipäällikön lisälausunto

Raahen kihlakunnan poliisilaitoksen poliisipäällikkö on 11.11.2008 päivätyssä lausunnossaan todennut, että toimivalta tarkastuksen toimittamiseen perustui eläinsuojelulain 39 §:ään. Eläinsuojelulaissa ei määritellä toimivaltaisen poliisimiehen virka-asemaa. Kenttäjohtajana toimiva ylikonstaapeli on näin ollen toimivaltainen päättämään tarkastuksesta. Poliisipäällikkönä oli ohjannut toimintaa ja tehnyt tarvittavat päätökset käymättä itse tapahtumapaikalla.

Poliisipäällikkö on todennut, että poliisi ei ollut tehnyt 13.10.2006 toimenpiteistä kirjallista päätöstä. Valitusoikeus eläinsuojelulain 51 §:n mukaisesti oli selvä. Valitusmahdollisuus kiireellisistä 44 §:n mukaisista toimenpiteistä on kuitenkin ollut varsin muodollinen, koska muutoksenhaulla ei olisi voitu tarvittaviin kiireellisiin toimenpiteisiin vaikuttaa.

Kantelijat olivat tehneet rikosilmoituksen poliisimiehiä vastaan siitä, että koiria ei ollut lopetettu asianmukaisesti. Ilmoituksessa oli mainittu myös kysymyksessä olevat eläinlääkärin todistukset. Tältä osin poliisipäällikkö on viitannut kihlakunnansyyttäjän 28.2.2007 tekemään päätökseen, jonka mukaan esitutkintaa ei toimiteta, koska asiassa ei ollut syytä epäillä rikosta. Si-

vullisille aiheutuneen vaaran osalta poliisipäällikkö on viitannut ylikonstaapelin ja vanhemman konstaapelin selvityksiin. Ampuminen oli suoritettu asianmukaisesti. Ruukin kunnalle esitettyyn pyyntöön koirien hautaamiseksi oli luonnollisesti sisällytynyt myös montun peittäminen. Kun asia oli jäänyt kesken työajan päätyttyä, tilanne oli tullut ylikonstaapelille yllätyksenä.

Poliisipäällikön mukaan eläinsuojelulain mukainen päätöksentekoprosessi on koulutuskysymys. Lääninhallitus oli järjestänyt 9.10.2008 eläinsuojeluasioista koulutusta, johon on osallistunut myös poliisimiehiä. Koulutuksessa oli käsitelty muun muassa kirjallisten päätösten tekemistä. Lisäksi lääninhallitus oli 6.11.2008 antanut ohjeita eläimiin ja eläinsuojeluun liittyviä tilanteita varten. Ohje on jaettu henkilöstölle tiedoksi.

Oulun poliisin lääninjohdon lisälausunto

Oulun lääninhallituksen poliisin lääninjohto on antanut poliisin toiminnasta 17.11.2008 päivätyyn lääninpoliisiylitarkastajan allekirjoittaman lausunnon. Lausunnon mukaan poliisin toimintaa voidaan arvostella kiireellisen hallintopäätöksen dokumentoinnin osalta. Kirjallinen dokumentointi olisi luonnollisesti kirkastanut sen, kumpi viranomaisista lopulta päätöksen teki. Toimivalta oli kuitenkin selvä, ja kuuleminen oli suoritettu eläinsuojelulain 45 §:n edellyttämällä tavalla.

Kunnaneläinlääkäriin selvitys

Kunnaneläinlääkäri on 27.11.2008 päivätyssä selvityksessään viitannut 22.11.2006 Oulun hallinto-oikeudelle antamaansa selvitykseen. Lisäksi hän on kertonut esittäneensä 12.10.2006 ylikonstaapelille huolensa eläinten ravinnonsaannista ja tuolloin oli päätetty, että seuraavana päivänä käytäisiin tarkastamassa eläinten ruokintatilanne. Osa koirista oli pentuja, joille ravitsevan ruoan säännöllinen saaminen oli erityisen tärkeää. Päätös käynnistä 13.10.2006 oli tehty siis eläinlääkäriin ja poliisin puhelinneuvottelun perusteella 12.10.2006. Ylikonstaapeli oli soittanut kunnaneläinlääkärille 13.10.2006 ja kertonut selvityksessä mainitut seikat. Tuolloin oli sovittu, että poliisi kävisi ensin sosiaaliviranomaisen kanssa tarkastamassa olosuhteet asukkaiden kannalta ja että kunnaneläinlääkäri tulisi paikalle myöhemmin hoidettuaan päivän kiireelliset sairastapaukset. Kunnaneläinlääkäri on todennut, että 13.10.2006 suoritettussa tarkastuksessa ja sitä seuranneessa eläinten lopettamisessa oli toimittu poliisin antamien ohjeiden mukaan. Kunnaneläinlääkäriin saavuttua paikalle tilanne oli hänen selvityksessä kertomansa mukainen, ja poliisi oli jo omistajille kertonut eläinten lopettamismahdollisuudesta sekä suorittanut samalla heidän kuulemisensa asiassa. Poliisi ja kunnaneläinlääkäri totesivat eläinten tilanteen olevan ennallaan sekä ravinnon että muiden olosuhteiden suhteen.

Kunnaneläinlääkäri ei itse ollut tehnyt eläinsuojelulain mukaista kirjallista päätöstä asiasta, koska hän ei ollut tavannut eläinten omistajia kyseisenä päivänä ja koska hän oli toiminut poliisijohdon antamien ohjeiden mukaan. Kunnaneläinlääkäri oli käsittänyt asian olevan poliisien toimintamenettelyn mukainen ja asiapapereiden tekemisen tilanteesta poliisiorganisaation asia. Koirien lopetus ampumalla oli tapahtunut poliisien toimesta. Ne koirat, joita ei voitu käsitellä, oli pakko lopettaa ampumalla. Kaikki kunnaneläinlääkäriin näkemät ampumatilanteet olivat sivullisten kannalta turvallisia, ja koirien välitön kuolema myös tarkastettiin. Yhtään haavoittunutta koira kunnaneläinlääkäri itse ei ollut nähnyt.

Lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosaston lausunto

Oulun lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosasto on antanut asiasta 12.12.2008 päivätyyn, ylitarkastajan ja läänineläinlääkäriin allekirjoittaman lausunnon. Lausunnon mukaan kunnaneläin-

lääkäri oli kyseessä olevassa kohteessa 10.10.2006 tekemänsä eläinsuojelutarkastuksen perusteella tehnyt asianmukaisen kirjallisen päätöksen, jossa oli annettu määräyksiä muun muassa eläinten olosuhteiden kuntoon laittamisesta. Korjaustoimenpiteille oli annettu 21 vuorokauden määräaika. Päätöstä tehtäessä asianosaisia oli kuultu asianmukaisesti. Annettuihin määräyksiin sisältyi myös maininta, että "pentujen on saatava sopivaa ruokaa riittävästi". Sosiaali- ja terveystoimisto oli asiakirjojen perusteella saanut käsityksen, että huolimatta annetusta kolmen viikon määräajasta kunnaneläinlääkärille oli 12.10.2006 syntynyt epäily koirien riittävästä ravinnonsaannista, ja hän oli ottanut yhteyttä Raahen kihlakunnan poliisilaitokseen virka-avun saamiseksi uusintatarkastukseen, jossa koirien ravinnonsaanti selvitetäisiin. Puhelinneuvottelussa oli tällöin sovittu, että tarkastuskohteeseen mentäisiin 13.10.2006.

Lausunnossa on todettu, että kyseessä olevassa kohteessa on 13.10.2006 ryhdytty eläinsuojelulain 44 §:n mukaisiin kiireellisiin toimenpiteisiin eläinten lopettamiseksi. Kunnaneläinlääkärin 22.11.2006 antaman selvityksen mukaan hänen tullessaan paikalle 13.10.2006 olivat poliisit etukäteen ryhtyneet eläinten lopettamista valmisteleviin toimiin. Paikalle oli muun muassa kaivettu valmiiksi kuoppa lopetettujen eläinten hautaamista varten. Kunnaneläinlääkärin mukaan hänelle oli kerrottu, että omistajat oli viety lääkäriin. Asiakirjoista ei selviä, että kiiretoimiin ryhtymisestä olisi tehty asianmukaista kirjallista päätöstä. Eläinsuojelulain 36 §:n mukaan kunnaneläinlääkäri ja poliisi ovat molemmat toimivaltaisia eläinsuojeluviranomaisia, ja päätöksen olisi voinut tehdä kumpi tahansa.

Sosiaali- ja terveystoimisto on kiinnittänyt huomiota myös vapaana juoksevien koirien ampumiseen. Eläinsuojeluasetuksen (396/1996) 32 §:n mukaan koira tai kissa saadaan muun kuin eläinlääkärin toimesta lopettaa ainoastaan ampumalla aivoihin tai käyttämällä asianmukaista kaasua. Eläinsuojeluasetuksen 30 §:n mukaan lopetettavaa eläintä on pidettävä kiinni tai sen liikkumista on rajoitettava muulla sopivalla tavalla siten, että eläin säästyy lopettamisessa kielteisiltä vaikutuksilta, tuskalta, kärsimykseltä, vahingoittumiselta ja ruuhjoutumiselta. Ammusten osuminen varmuudella aivoihin edellyttää pääsääntöisesti, että eläimen liikkumista on riittävässä määrin rajoitettu. Eläinsuojeluasetuksen 34 §:n mukaan hätätapauksessa, eläimen kärsimyksen pitkittymisen estämiseksi ja jos 32 §:ssä tarkoitettuja keinoja ei voida käyttää tai jos eläintä ei saada kiinni, se voidaan lopettaa myös muulla tavalla, kuitenkin niin, ettei eläimelle aiheuteta tarpeetonta kärsimystä. Lausunnon mukaan on tulkintakysymys, onko tässä ollut kyseessä 34 §:n tarkoittama hätätapaus, jossa irrallaan juoksevien koirien ampuminen on ollut välttämätöntä, vai olisiko lopettaminen karkuun päässeiden eläinten osalta voitu siirtää myöhempään ajankohtaan ja ensin pyydystää eläimet tavalla tai toisella kiinni.

Lausunnossa on viitattu asiakirjoihin sisältyviin eläinlääkärintodistuksiin, joiden mukaan kahta haavoittunutta koira oli hoidettu yksityiseläinlääkärin toimesta 17.10.2006 ja niistä toinen oli lopetettu. Asiakirjoista selviää, että poliisille oli ampumistilanteessa syntynyt epäily eläimen/eläinten haavoittumisesta, ja poliisipartio oli välittömästi haravoinut lähimetsikköä eläimiä kuitenkin löytämättä. Sen jälkeen eläinlääkäri oli käynyt kohteessa 20.10.2006 varmistamassa, että paikalla ei ole eläimiä. Samoin oli poliisipartio käynyt paikalla 22.10.2006. Asiakirjoista ei selviä, oliko viranomaisten toimesta tehty kaikki voitava 13.10.2006 jälkeisinä päivinä haavoittuneiden eläinten löytämiseksi.

RATKAISU

1. Sovellettavia säännöksiä

Eläinsuojelulain 39 §:ssä säädetään tarkastuksesta. Pykälän 1 momentin mukaan jos on aihetta epäillä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään eläinsuojelulain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti muun muassa kunnaneläinlääkärillä tai poliisilla on oikeus suorittaa tarkastus. Pykälän 3 momentin mukaan tarkastuksen suorittajalla on oikeus päästä tiloihin, joissa eläintä pidetään, ja ottaa korvauksetta tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, sen pitopaikka sekä eläintä varten tarkoitettut ravinto, juotava, varusteet ja välineet. Pykälän 4 momentin mukaan kotirauhan piirissä tässä pykälässä tarkoitettua tarkastusta saa suorittaa ja näytteen ottaa vain viranomaisen ja tarkastuksen saa suorittaa ja näytteen ottaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on aihetta epäillä eläimen omistajan tai haltijan syyllistyvän tämän eläinsuojelulain vastaiseen, rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn.

Eläinsuojelulain 42 §:n mukaan jos 39 §:ssä tarkoitettussa tarkastuksessa tai muutoin todetaan, että tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä on rikottu, muun muassa kunnaneläinlääkäri tai poliisi voi kieltää eläimen omistajaa tai haltijaa jatkamasta tai toistamasta tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaista menettelyä taikka määrätä eläimen omistajan tai haltijan määrääjässä täyttämään velvollisuutensa.

Saman lain 44 §:n mukaan jos eläinsuojelulliset syyt vaativat, muun muassa kunnaneläinlääkäri tai poliisi voi 42 §:n säännöksistä poiketen ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tässä tarkoituksessa eläimelle voidaan hankkia hoitoa muualta tai hoitaja taikka rehua tai muita eläimen hyvinvoinnin kannalta ehdottoman välttämättömiä aineita taikka, jos se ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista, eläin voidaan lopettaa tai toimittaa teurastettavaksi taikka myydä huutokaupalla tai muuten käyvästä hinnasta.

Lain 45 §:ssä säädetään kuulemisesta. Pykälän mukaan ennen 42 ja 43 §:ssä tarkoitettua päätöksen tekemistä eläimen omistajalle tai haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Ennen 44 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin ryhtymistä eläimen omistajalle tai haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi vain, jos nämä ovat viivytyksettä tavattavissa. Päätöksestä on ilmoitettava eläimen omistajalle tai haltijalle. Lain 51 §:n mukaan muun muassa kunnaneläinlääkärin ja poliisin kyseisen lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään. Lain 52 §:n mukaan lain 28, 42-44 ja 46 §:n nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Hallintolain 2 luvussa säädetään hyvän hallinnon perusteista, muun muassa hallinnon oikeusperiaatteista. Hallinnon oikeusperiaatteita koskevan lain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa

suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Poliisilain 2 §:ssä säädetään poliisin toiminnan yleisistä periaatteista. Säännöksen mukaan poliisin on toimittava asiallisesti ja puolueettomasti sekä sovinnollisuutta edistäen. Poliisin toimenpiteet on suoritettava aiheuttamatta suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi. Toimenpiteiden on oltava perusteltuja suhteessa tehtävän tärkeyteen ja kiireellisyyteen sekä tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttaviin seikkoihin. Poliisin tulee ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin pyrkiä ylläpitämään yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Poliisi ei saa puuttua kenenkään oikeuksiin enempää kuin poliisin tehtävän suorittamiseksi on tarpeen.

2. Asian arviointia

2.1. Eläinsuojelulain 44 §:n mukaiset toimenpiteet

Kunnaneläinlääkärillä ja poliisilla on siten toimivalta, jos eläinsuojelulliset syyt vaativat, ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tässä tarkoituksessa eläin voidaan eläinsuojelulain 44 §:n nojalla myös lopettaa, jos hoidon hankkiminen eläimelle ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista.

Säännöstä koskevien esitöiden (HE 36/1995 vp, s. 33) mukaan tällainen tilanne olisi esimerkiksi kysymyksessä silloin, kun eläinsuojelulliset epäkohdat ovat niin suuria ja pikaista korjausta vaativia, että ehdotetun lain 42 §:ssä tarkoitetuilla kielloilla ja määräyksillä ei voitaisi saada tilanteeseen korjausta riittävän nopeasti ja riittävällä varmuudella. Pykälässä tarkoitettu eläinsuojelullinen syy on kysymyksessä paitsi silloin kun eläin kärsii jo ehdottoman välttämättömän hoidon puutteesta, myös silloin, kun eläimen hoidosta vastaava henkilö on tavoittamattomissa tai jostain syystä kykenemätön hoitamaan eläintä ja on oletettavissa, että eläimen hyvinvointi tästä syystä vaarantuu pikaisesti. Ensisijaisesti eläimelle tulisi hankkia hoitoa muualta tai hoitaja taikka rehua, ruokaa, vettä tai muita eläimen hyvinvoinnin kannalta välttämättömiä aineita. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan eläin voitaisiin lopettaa, toimittaa teurastettavaksi tai myydä, jos muiden keinojen käyttäminen ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista. Eläin olisi lopetettava, mikäli eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta sitä kohtaan.

Edellä mainittu säännös jättää soveltajalleen varsin paljon harkintavaltaa. Asiassa saadun selvityksen mukaan kantelijoiden luona oli toimitettu eläinsuojelutarkastukset joulukuussa 2005 ja tammikuussa 2006. Kunnaneläinlääkärin 10.10.2006 tekemällä eläinsuojelupäätöksellä heille oli annettu 21 vuorokauden määräaika eläinten pito-olosuhteiden kuntoon saattamiseksi. Päätöksessä annettuihin määräyksiin sisältyi myös maininta, että "pentujen on saatava sopivaa ruokaa riittävästi". Kunnaneläinlääkärin aloitteesta kantelijoiden luona suoritettiin uusintatarkastus jo 13.10.2006. Kunnaneläinlääkäri oli katsonut tämän tarkastuksen tarpeelliseksi eläinten, erityisesti koiranpentujen, ruokintatilanteen tarkastamiseksi. Tarkastuksen toimittamisen edellytyksistä säädetään eläinsuojelulain 39 §:ssä.

Poliisin ja kunnaneläinlääkärin selvitykset tapahtumista kantelijoiden talolla 13.10.2006 eivät ole täysin yhteneviä. Kuitenkin selvityksistä ilmenee, että eläinlääkärin ja poliisin mukaan asiallista ruokaa tai merkkejä ruokinnasta ei ollut havaittavissa. Lisäksi poliisi ja eläinlääkäri arvioivat ainakin osan eläimistä nälkiintyneiksi. Kunnaneläinlääkäri on 22.11.2006 Oulun hallinto-oikeudelle antamassaan selvityksessä todennut, että eläinten hoito oli erittäin huonoa ja tilanne oli jatkunut pitkään. Asianmukaisen ravinnon puuttumisen lisäksi eläinten pitopaikat

olivat likaisia ja ulkoilmalta suojaamattomia sekä kytkemistavat eläinsuojelulain vastaisia. Selvitysten mukaan eläinten lopetukseen oli päädytty, koska hoidon hankkiminen kyseisille eläimille niiden lukumäärän ja ominaisuuksien vuoksi oli mahdotonta ja epätarkoituksenmukaista. Kantelijat ovat kiistäneet ruokkineensa ja hoitaneensa eläimiään huonosti. Eläinsuojelulain 44 §:n mukaisten toimenpiteiden edellytyksiä arvioitaessa on perusteltua erityisesti ottaa huomioon eläinlääkärin käsitys, koska eläinlääkärillä alan ammattilaisena on paras valmius eläinten tilanteen perusteella päättää tarvittavista toimenpiteistä.

Asiassa on myös otettava huomioon, että Raahen käräjäoikeus on 7.12.2007 tuominnut kantelijat eläinsuojelurikoksesta sakkorangaistukseen ja määrännyt heidät eläintenpitokieltoon. Rovaniemen hovioikeus on 21.11.2008 antamassaan lainvoimaisessa tuomiossa katsonut, että ratkaisun muuttamiseen ei ole aihetta.

Edellä esitetyn perusteella katson, että poliisi ja kunnaneläinlääkäri eivät ylittäneet eläinsuojelulain 44 §:n antamaa harkintavaltansa tai käyttäneet sitä väärin tehdessään päätöksen lopettaa kantelijoiden eläimet. Toisaalta on syytä ottaa huomioon lopettamispäätöksen täytäntöönpanon vaativuus kyseisissä olosuhteissa, poliisimiesten osiltaan riittämätön valmistautuminen lopettamiseen, 10.10.2006 tehdyssä päätöksessä annettu määräaika ja eläinsuojelulain 44 §:n tarkoitus, jonka esitöiden mukaan ensisijaisesti eläimelle tulisi hankkia muun muassa hoitoa muualta. Saadusta selvityksestä ei esimerkiksi ilmene, miten vakavasti ja konkreettisesti muita eläinsuojelulain 44 §:n tarjoamia mahdollisuuksia järjestää joko kaikkien tai joidenkin kantelijoiden eläinten hoitoa ennen lopettamiseen ryhtymistä selvitettiin. Tilanteessa olisi ollut perusteltavissa siten myös muunlainen menettely. Lopettamisen toteuttamistapaa voidaan perustellusti myös arvostella niin kuin edempänä tehdään.

Eläinsuojelulain 39 §:n 4 momentin perusteella viranomaisilla oli toimivalta suorittaa eläinsuojelutarkastus myös kotirauhan piirissä.

2.2. Päätöksenteko eläinsuojelulain 44 §:n mukaisista toimenpiteistä

Edellä selostetussa eläinsuojelulain 45 §:ssä säädetään kuulemisesta. Kantelijat ovat katsoneet, että eläinten lopettamisesta ei heille asiallisesti ilmoitettu. Poliisipartio ja sosiaalityöntekijä tapasivat kantelijat saavuttuaan näiden kiinteistölle 13.10.2006. Vanhemman konstaapelin selvityksen mukaan kantelijoille kerrottiin useaan otteeseen, miksi eläimet lopetetaan. Ylikonstaapelin mukaan päätös lopettaa eläimet ilmoitettiin ja perusteltiin kantelijoille ennen kuin heidät vietiin pois ambulansseilla. Ylikonstaapelin mukaan heidän kanssaan käytiin keskustelu ja heitä kuultiin. Sen sijaan kunnaneläinlääkäri on todennut, että hän ei 13.10.2006 tavannut kantelijoita. Saadun selvityksen perusteella katson, että poliisi on kuullut kantelijoita. Näin ollen asiassa ei ole kuulemisessa menetelty eläinsuojelulain säännöksen vastaisesti.

Poliisin ja kunnaneläinlääkärin selvityksistä ilmenee, että eläinsuojelulain 44 §:n mukaisista toimenpiteistä ei tehty asianmukaista kirjallista päätöstä. Kenttäjohtajana toiminut ylikonstaapeli katsoi suullisen ilmoituksen riittävän, ja kunnaneläinlääkäri oli käsittänyt asiapapereiden tekemisen tilanteesta olevan poliisiorganisaation asia. Eläinsuojelulain 36 §:n mukaan kunnaneläinlääkäri ja poliisi ovat molemmat toimivaltaisia eläinsuojeluviranomaisia, ja päätöksen olisi voinut tehdä kumpi tahansa. Koska kiireellisistä toimenpiteistä ei ollut tehty asianmukaista kirjallista, eläinten omistajille tiedoksi annettua päätöstä, heillä ei ole ollut mahdollisuutta valita päätöksestä eläinsuojelulain 51 §:n mukaisesti hallinto-oikeuteen. Lisäksi kantelua tutkittaessa poliisi ja kunnaneläinlääkäri ovat selvityksistä ilmenevin tavoin esittäneet ristiriitaisia näkemyksiä päätöksenteosta tapahtumapaikalla. Asianmukainen päätös olisi selventänyt, kuka

päätöksen kiireellisistä toimenpiteistä teki. Päätökseen olisi tullut kirjattua myös eläinten omistajien kuuleminen. Tapahtumista 13.10.2006 saatujen selvitysten perusteella katson, että sekä kunnaneläinlääkäri että poliisin kenttäjohtajana toiminut ylikonstaapeli ovat vastuussa asianmukaisen päätöksen puuttumisesta. Toiminnallaan he ovat laiminlyöneet noudattaa eläinsuojelulain säännöksiä. Paikalla olleiden viranomaisten olisi tullut keskenään varmistaa vastuunjakonsa tilanteessa.

Edelleen voidaan tarkastella eläinsuojelulain 44 §:n perusteella tehtävän eläinten lopettamista koskevan päätöksen täytäntöönpanoa. Eläinsuojelulain 52 §:n mukaan muun muassa eläinsuojelulain 44 §:n nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Päätös lopettaa eläimet on merkittävä, ja paitsi eläinten edusta tulisi pitää huolta myös omistajan oikeusturvasta. Tällainen ratkaisu eroaa lopullisena luonteeltaan muista eläinsuojelulain 44 §:n tarkoittamista kiireellisistä toimenpiteistä (hoito, ravinto, lääkitys). Mikäli päätös määrätään noudatettavaksi muutoksenhausta huolimatta, voidaan tosiasiallisesti mitätöidä omistajan muutoksenhakuoikeus, jos päätös pannaan täytäntöön ennen kuin hallinto-oikeus ehtii ottaa asiaan kantaa. Kyseisen lainkohdan esitöissä todetaan, että sitä sovellettaisiin tapauksissa, joissa eläinsuojelulliset epäkohdat olisivat sellaisia, ettei niiden korjaamisen viivästyminen ja epäkohtien jatkumista mahdollisen muutoksenhakuprosessin aikana voitaisi pitää eläinsuojelullisesti hyväksyttävänä (HE 36/1995 vp, s. 35).

2.3. Muu menettely eläinten lopettamistilanteessa

Kantelijat ovat arvostelleet myös eläinten lopettamistapaa, koska osa eläimistä oli haavoittunut ja karannut. Kaksi koiraa oli palannut huonokuntoisena takaisin, kuten asiassa esitetyistä eläinlääkärintodistuksista ilmeni. Selvitysten mukaan vanhempi konstaapeli oli ampunut arat ja aggressiiviset koirat, joita ei voitu käsitellä, sekä ilmeisesti myös kissoja. Vanhemman konstaapelin mukaan yksi koira ja yksi kissa mahdollisesti haavoittuivat. Ylikonstaapelin mukaan pihalta karkasi kolme aikuista koira ja kaksi kissaa, joista yhtä koira ja yhtä kissaa oli yritetty lopettaa ampumalla, ja ne olivat mahdollisesti haavoittuneet.

Eläinsuojeluasetuksen 32 §:n mukaan koira tai kissa saadaan muun kuin eläinlääkärin toimesta lopettaa ainoastaan ampumalla aivoihin tai käyttämällä asianmukaista kaasua. Lisäksi eläinsuojeluasetuksen 30 §:ssä säädetään lopetettavan eläimen kiinnipitämisestä tai sen liikkeiden rajoittamisesta. Lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosaston lausunnon mukaan ammusten osuminen varmuudella aivoihin edellyttää, että eläimen liikkumista on riittävässä määrin rajoitettu. Erityisesti vanhemman konstaapelin selvityksestä ilmenee, että ammuttavat eläimet olivat päässeet liikkumaan ja jotkut niistä karkaamaan. Kunnaneläinlääkäri on 22.11.2006 päivätyssä selvityksessään kuvaillut, että osa koirista oli irti ja arkana aggressiivisia. Kunnaneläinlääkärin mukaan myös häkeissä irrallaan olleet koirat olivat arkoja ja pakenivat häkkinsä uumeniin sekä osa niistä oli aggressiivisia. Näin ollen on ilmeistä, että lopetettavien eläinten liikkeitä ei ollut riittävästi rajoitettu edellä mainitun säännöksen mukaisesti. Eläinsuojeluasetuksen 34 §:ssä säädetään eläimen lopettamisesta hätätapauksessa. Pidän oikeana lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosaston lausunnossa esitettyä käsitystä, että on tulkinnanvaraista, onko tässä ollut kyseessä hätätapaus, jossa irrallaan juoksevien koirien ampuminen on ollut välttämätöntä. Edellä esitetyn perusteella poliisin kenttäjohtajana toiminut ylikonstaapeli ja vanhempi konstaapeli eivät ole lopettaneet eläimiä sitä koskevien säännösten mukaisesti.

Myöskään poliisin toiminta haavoittuneiden eläinten käsittelyssä ei ole ollut asianmukaista: haavoittuneista eläimistä ei ilmeisesti ilmoitettu omistajille ja eläinlääkäri ja poliisi etsivät niitä vasta tarkastuskäyntinsä yhteydessä noin viikon kuluttua tapahtuneesta. Lisäksi hautakuopan peittämättä jääminen seuraavaan päivään ei ollut asianmukaista.

Kantelijat ovat arvostelleet ylikonstaapelin ja vanhemman konstaapelin käytöstä kyseessä olevassa tilanteessa. Ylikonstaapeli ja vanhempi konstaapeli ovat kiistäneet kantelijoiden väitteet. Asiakirjoista saatavan selvityksen valossa osapuolten kertomusten luotettavuutta ei ole mahdollista kyseenalaistaa eikä myöskään arvioida toista luotettavammaksi. Lisäselvityksen mahdollisuutta ei käsitykseni mukaan ole. Näin ollen kantelu ei tältä osin anna aiheutta toimenpiteisiin.

3. Kannanottoni perustuslain perusoikeussäännösten noudattamisesta

Perustuslain 21 § sisältää perussäännökset yksilön oikeudesta hyvään hallintoon. Hyvän hallinnon käsite saa sisältönsä 21 §:n kokonaisuudesta. Sillä tarkoitetaan sekä 1 momentissa mainittuja vaatimuksia viivytyksettömästä ja asianmukaisesta viranomaistoiminnasta sekä 2 momentissa luetteloituja hyvän hallinnon osakysymyksiä. Pykälä edellyttää, että lailla turvataan hyvän hallinnon takeet kokonaisuudessaan. Hallintolaki on keskeisin perustuslain 21 §:n 2 momentissa tarkoitettu hyvän hallinnon takeita turvaava laki. Lain 2 luvussa säädetään hyvän hallinnon perusteista, jotka varmistavat hyvän hallinnon laadulliset takeet.

Edellä kohdassa 2.2. arvioidulla menettelyllään kunnaneläinlääkäri ja ylikonstaapeli eväsivät kantelijoilta perustuslain 21:ssä säädetyn perusoikeuden hyvään hallintoon: oikeuden saada asiansa käsitellyksi toimivaltaisessa viranomaisessa, oikeuden perusteltuun päätökseen ja oikeuden muutoksen hakemiseen.

4. Johtopäätökset ja toimenpiteet

Huomautan vastaisen varalle ylikonstaapelia ja kunnaneläinlääkäriä heidän kohdista 2.2. ja 3 ilmenevästä lainvastaisesta menettelystä. Kiinnitän näiden kohtien osalta entisen Raahan kihlakunnan poliisipäällikön (nykyisen Oulun poliisilaitoksen apulaispoliisipäällikön) huomiota eläinsuojelulain säännösten noudattamiseen.

Kiinnitän ylikonstaapelin ja vanhemman konstaapelin huomiota kohdassa 2.3. heidän menettelystä lausumaani.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen päätöksestäni tiedoksi Oulun lääninhallituksen poliisin lääninjohdolle edelleen ylikonstaapelin, poliisipäällikön ja vanhemman konstaapelin tietoon toimitettavaksi. Pyydän toimittamaan päätöksen tiedoksi myös Jokilaaksojen poliisilaitokselle.

Lähetän jäljennöksen päätöksestäni tiedoksi Oulun lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosastolle edelleen kunnaneläinlääkärin tietoon toimitettavaksi.

Kantelijat ovat vaatineet korvattavaksi asiasta aiheutuneita tulonmenetyksiä ja ylimääräisiä kustannuksia.

Tältä osin totean, ettei oikeuskanslerin toimivaltaan kuulu vahingonkorvauksesta päättäminen. Korvausasiat käsitellään yleisissä tuomioistuimissa.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Irma Tolmunen